సన్యాసయ్య కుడి చేతిలో పీటతో నడుస్తున్నాడు. రెండో చేతిలో ఒక సంచి...అందులో ఒక పాత ధోవతి. మరో పొట్టి చేతుల చొక్కా... ఒక కొత్త ఖరీదైన ధోవతుల చాపు... ఇత్తడి చెంబు కొత్తది.... ఇన్ని ఉన్నాయి.

అవిటి కాలితో, దీర్ఘకాలిక కీళ్ళనొప్పుల వ్యాధితో ఊరు విడిచి ఇంత దూరం నడిచాక రోడ్డు పక్కన ఆగి, చేతిలోని బరువులు కింద ఉంచి ఉస్సూరని నిట్టూర్చాడు. తర్వాత వొదులుగా ఉన్న కళ్ళజోడు — పాతది — ఒక చేత్తో తీసి పట్టుకుని, మాసిన ఉత్తరీయంతో ముఖం తుడుచుకుని మళ్ళీ కళ్ళజోడు ముఖానికి తగిలించుకున్నాడు.

పక్కనే ఒక టీ దుకాణం. జనం పలుచగా ఉన్నారు. చుట్టూ ఇళ్ళూ, ఊరూ లేకపోయినా బస్సు ఆగేది అక్కడే కాబట్టి ఆ టీ స్టాలు నడుస్తున్నది.

సన్యాసయ్య అక్కడి రాతిబల్లమీద కూర్చుని ''బస్సిక్కడేనా ఆగేది'' అని అడిగాడు.

మాసిన చెక్కబల్ల వెనుక ఎత్తువళ్ళవాడొకడు నోరార నవ్వుతూ ''ఇక్కణ్ణే... ఇంకా టైముండాది'' అని చెప్పాడు. ఎక్కడివాడో... మాతృభాష తెలుగు కాదని తెలుస్తూనే ఉంది.

సన్యాసయ్య పీటను రాతి బల్లకు ఆనించి ఉంచి ''శుభ్రంగా... ఒక టీ ఇవ్వు'' అన్నాడు. లోలోపల 'ఇప్పుడే కదా, అరగంట కాలేదు, చిక్కటి కాఫీ రెండు గ్లాసులు తాగి బయలుదేరాను' అనుకున్నాడు. నవ్వొచ్చింది కూడా. అయితే, 'ఈ అరగంట సేపూ నడుస్తూనే ఉన్నాను కదా' అని సంజాయిషీ ఇచ్చుకున్నాడు.

జేబులో నుంచి బీడీకట్ట ఇవతలికి తీసి, రెండు చేతుల మధ్య ఉంచుకుని మృదువుగా నలిపాడు. ఆ తర్వాత ఒక బీడీని ఎంచుకుని ఇవతలికి తీశాడు. మిగిలిన బీడీలకట్ట జేబులో పడేసుకున్నాడు. 'చురచుర'మంటూ బీడీ వెలిగింది. పొగ పీల్చి వొదులుతూ ఎదురుగా కనుపించినంతమేర చూపు సారించాడు.

ఏమి సీమ ఇది!

కనుచూపు మేర అంతా, ఎంత దూరమైనా వెళ్ళు, కన్నుల పండుగగా... అందంగా.... పచ్చపచ్చగా... భగవంతుడు భూమిని సృష్టించి, పని పూర్తి అయ్యాక తన దగ్గర మిగిలిపోయిన ముదురాకుపచ్చ రంగు అంతా ఇక్కడ కుమ్మరించి ఉండాలి. టీ అందుకుని చప్పరిస్తూ ఉండగా తన ఊరూ, ఉద్యోగమూ, ఇల్లూ, పెళ్ళాం పిల్లలూ గుర్తుకు వచ్చారు. 'ఆ భగవంతుడు మరీ పక్షపాతి కాకపోతే, కొంచెం ఆకుపచ్చ రంగు అటువైపు కూడా ఒలికించి ఉండకూడదా' అనిపించింది. అక్కడ మైళ్ళ కొద్దీ దూరం ప్రయాణం చెయ్... ఎక్కడా ఆకుపచ్చ రంగే కనిపించదు. కొండలు, గుట్టలూ తప్ప పైరుపచ్చలు నాస్తి. నువ్వులూ ఆముదాలూ వంటి మెట్ట పంటలే అన్నీ. తుపానులే తప్ప మామూలు వర్షపాతం ఉండదు. పిచ్చి పొదలు తప్ప ఫలవృక్షాలు ఉండవు. వేడిగాడ్పులే తప్ప మందమలయానిలాలు ఉండవు. టీ తాగడం ముగించి సన్యాసయ్య దుకాణంవాడికి చిల్లర ఇచ్చాడు. అప్పుడు టీ దుకాణంవాడి చూపు పీట మీద పడింది.

''కొన్నారా సామీ'' అని అడిగాడు.

సన్యాసయ్య తల అడ్డంగా ఒకసారి, నిలువుగా మరోసారీ ఊపి ఊరకున్నాడు.

తర్వాత ''బస్సెంతసేపట్లో వొస్తుంది'' అని అడిగాడు.

''రావాలి... రావాలి'' అన్నాడు టీ దుకాణం వాడు.

వారం రోజుల కిందట వచ్చింది ఉత్తరం. మామూలు కార్డు, ఒక ఫోటో. ఫలానావారు... ఫలానా తేదీ — స్వర్గస్థులైనారు... ఫలానా తేదీ నుంచి కర్మలు పగ్గైరా... కావున తెలియజేయడమైనది. ఇదీ ఉత్తరం.

దాన్ని తొందరపడి చింపేయకుండా ఇంటికి తీసుకువెళ్ళి భార్యకు చెబితే, ఆమె గుర్తు చేసుకుని మరిన్ని వివరాలు చెప్పుకొచ్చింది. పోయినవాడు తనకు వరుసకు అన్నగారవుతాడు. ఎలాగో ఏమో తెలీదు... మొత్తానికి ఏదో బాదరాయణ సంబంధం... 'పోవాలా, వొద్దా' అని చర్చ.

''ఇప్పుడెవరు పోతారు అంత దూరం? చార్జీలు పెట్టుకుని, అసలే నెలాఖరు రోజుల్లో, ఎందుకొచ్చిన తంటా'' అని తాను...

''కాదండీ... వెళ్ళకపోతే తప్పంటారు పెద్దవాళ్ళు... శుభకార్యానికైనా ఫరవాలేదుకానీ, ఇలాంటివాటికి వెళ్ళకపోతే మంచిది కాదు. వెళ్ళి ఆనాటికి నలుగురు అయినవాళ్ళతోపాటు మీరూ కాసిని నువ్వులూ నీళ్ళూ వొదిలి రండి'' అని భార్య.

జీవితం చిటికెనవేలు పట్టుకొని సాగిపోయే సామాన్య మానవుడి బతుకు బాటలో ఇదొక చిన్న అధ్యాయం. అతడికి బతుకులో లేని సుఖం మరొకరి చావులో దొరికింది. అంతు చిక్కని వైరుధ్యాల నడుమ అతడొక ఆశ్చర్యార్థక చిహ్నం.

''పైగా ఆ స్వర్గస్థుడు మహా సంపన్నుడు... బాగా కలిగిన కుటుంబం. అంతేగాక, ఏదో పెద్ద ఉద్యోగం చేసి బాగా సంపాయించాట్ట. మీ అమ్మగారు చెబుతూ ఉండేవారు. అంతేకాదు, ఇంతగా గుర్తుంచుకుని ఉత్తరం రాశారు. అదీ విశేషమే.'' ఇలా సాగింది ఆమె ధోరణి.

సన్యాసయ్య వెంటనే ఏమీ తేల్చుకోలేదు. భార్య కూడా ఆ తర్వాత ఒత్తిడి చేయలేదు. కానీ, సన్యాసయ్యకు లోలోపల 'వెళ్ళాల'నే కోరిక సారవంతమైన మనోక్షేత్రంలో చిన్న విత్తనంలాగా పడి క్రమక్రమంగా మొలిచి, ఏపుగా పెరిగి, అంతలోనే మహావృక్షం అయింది. ఎంతో ఆలోచించి, ఎన్నో లెక్కలు కట్టుకుని ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాడు. అన్నిటికన్నా ముఖ్యం - 'మనవాళ్ళందర్నీ చూసినట్టు ఉంటుంది'. తరువాత ఈ గానుగెద్దు జీవితం, తాను పనిచేసే షాపు, ఆ చాకిరీ, ఈ న్యూసెన్సుకు దూరంగా మూడు, నాలుగు రోజుల పాటు హాయిగా గడిపినట్టూ ఉంటుంది. అన్నిటికీ మించినది తన జిహ్వాచాపల్యం.

ఆ తర్వాత అతనింకేమీ ఆలోచించలేదు. యజమాని దగ్గరికి వెళ్ళి ఆ ఉత్తరం చూపించి 'పోయినవాడు' తనకెంత ముఖ్యుడో, అప్పుడో, ఈ సందర్భంలో వెళ్ళకపోతే ఎంత అప్రతిష్ఠో వివరించాడు. యజమాని అంతా విని ''నాకు తెలుసులేవయ్యా. ఇటువంటప్పుడు వెళ్ళకపోతే మహా తప్పు...'' అన్న తర్వాత ఆయన దగ్గరే 'ఖర్చులకని డబ్బు తీసుకుని ప్రయాణమై వచ్చాడు.

చిత్రాలు: నర్సిం

మూడు రోజులు... సరిగ్గా చెప్పాలంటే మూడున్నర రోజులు... ఎలా గడిచిపోయాయి? బహుదూర ప్రయాణం చేసి వచ్చిన తనను ఇక్కడివారు ఎలా ఆదరించారు? మృతుడి ముఖమైనా ఎన్నడూ చూసి ఎరుగని తనను ఎంత ప్రముఖంగా చూశారు?

అసలు ఇది చావులాగుందా? పండుగలాగుంది... ఏమి సందడి! ఏమి కోలాహలం! అన్నిటికీ మించి ఏమి తిండి! రోజూ ఉదయమే కాఫీ... చిక్కటి పాల కాఫీ... పాలు కావాలంటే పాలు... పాల గ్లాసులో రూపాయి నాణెం పడెయ్... తేలుతూ ఉంటుంది.

వేణ్ణీళ్ళ స్నానం... లేదా... రెండు నిమిషాల నడకతో హాయిగా నదీస్నానం... ఫలహారాలు... మళ్ళీ మళ్ళీ కాఫీలు. చేయించేవాడు చాదస్తపు బ్రాహ్మడే అయినా, మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటకల్లా కర్మకాండలు ముగించి లేచేవాడు. వెంటనే భోజనాలు - మధ్యాహ్నం నిద్ర... లేవగానే మళ్ళీ ఫలహారం... కాఫీలు... రాత్రి తొమ్మిది అయ్యేసరికి మళ్ళీ అద్భుతమైన భోజనం... అరిటాకు భోజనం (అది తమకు భోగమే కదా!). చల్లని గాలి... చుట్టూ ముదురాకు పచ్చరంగు పొలాలు.... చెట్లు.... చేమలు.... కొబ్బరి, మామిడి తోటలు. మూడు రోజులూ ఇల్లూ వాకిలీ, పెళ్ళాం పిల్లలు, షాపులో నడుం విరిగే కున్నాడు... నూటపదహార్లున్నాయి.

మధ్యాహ్నం భోజనం చేసి బయలుదేరాడు. పదమూడో రోజు కదా, ఇక ఉండరాదు. లోతట్టు ఊరి నుంచి అరగంట నడిచి రోడ్డు మీదికి చేరుకున్నాడు. ఇంకా బస్సు రాలేదు. మూడు బస్సులు మారి మూడు వందల మైళ్ళు ప్రయాణం చెయ్యాలి. ఇప్పుడు సన్యాసయ్య పీట వంక చూశాడు. పెద్దది... చాలా అందంగా... అద్భుతమైన పనివాడితనంతో తళతళ మెరుస్తున్నది. డెకొలామ్ తళతళ... నాలుగు పక్కల లోహపు బిళ్ళల తళతళ.

'ఇది దేనికిచ్చినట్టు' అనుకున్నాడు సన్యాసయ్య. వెంటనే కదిలింది. లోపల హాయిగా కూర్చునేందుకు చోటు లేకపోయినా, ఎవరో జాలి దలిచి జరిగితే సర్దుకుని కూర్చున్నాడు.

ఇక ఎన్ని గంటలు ప్రయాణం? కనీసం ఇంకా రెండు బస్సులు మారాలి. చివరి ప్రయాణం నూట ఇరవై మైళ్ళు పైమాటే.

ఈ పచ్చ పచ్చని అందాల నేల దాటి... ఊళ్ళూ పట్నాలూ గడిచి... నదులూ కాలువలూ దాటి... ఎర్ర ఎర్రని తన నేలకు... వేడి వేడిగా ఉండే తన ఊరికి... ఉప్పురిసిన గోడల ఇంటికి.... తలనొప్పి పుట్టించే జీవితానికి...

ఇప్పటికి సగం ప్రయాణం అయింది. బస్సు దిగి

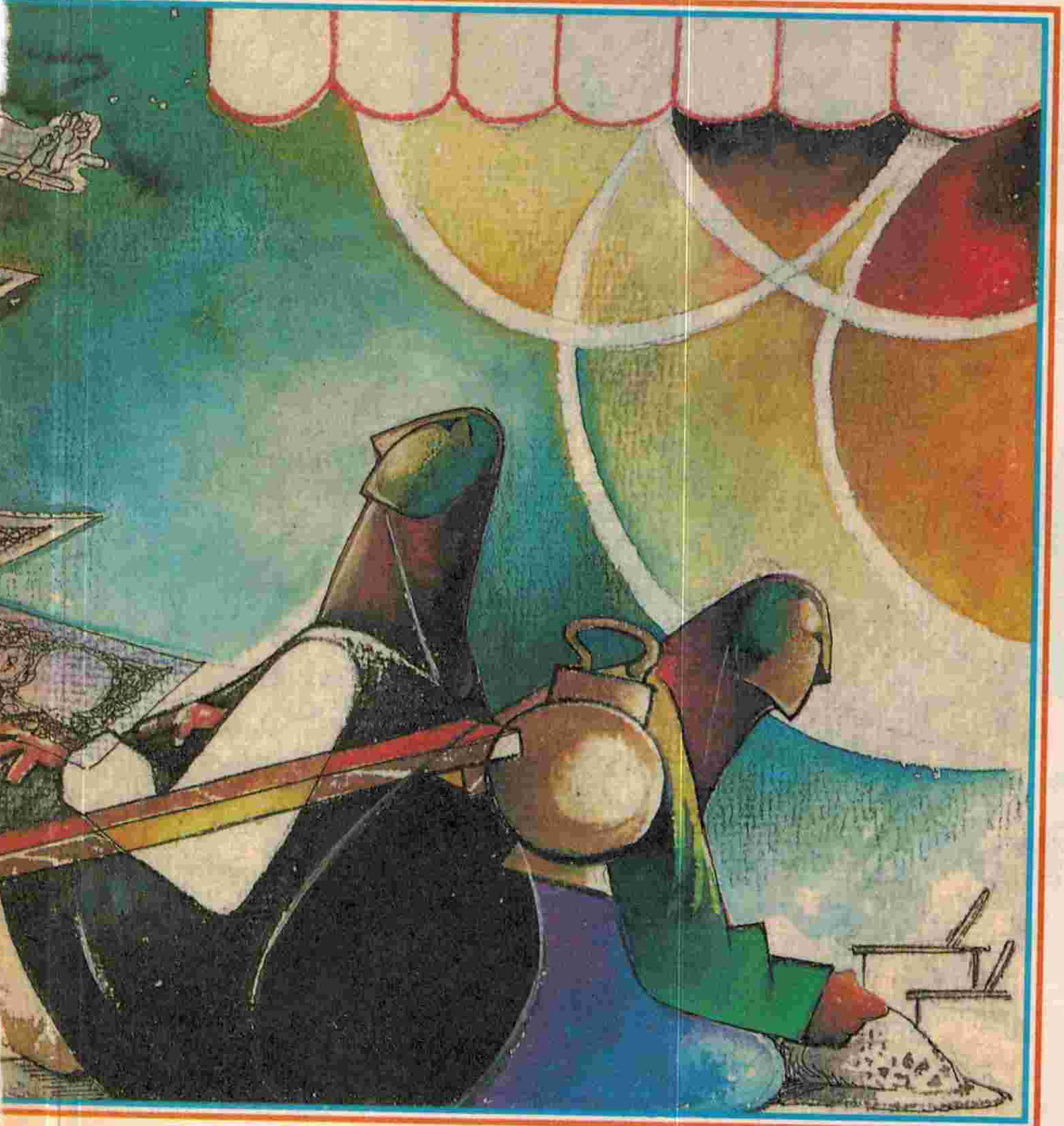

ఉన్నట్టుండి తనను పిలిచారు. కూర్చోమన్నారు. ఈ పీట... చెంబు ఇచ్చారు.. ఖరీదైన ధోవతుల చాపు... తాంబూలంలో కొన్ని నోట్లు అందించారు. అన్నీ గ్రహించి, తన కాళ్ళకు నమస్కరించిన కుర్రవాణ్ణి అక్షింతలు వేసి ఆశీర్వదించి ఇవతలికి వచ్చాడు తాను.

చాకిరీ - ఏమీ గుర్తు రాలేదు.

చివరకు ఈనాడు ఉదయం పదో కార్యక్రమం... అన్నీ దానాలు... తాను అలా చూస్తూ నిలబడ్డాడు. గోదానం అంటే నిజంగా వత్సం సమేతంగా ఆవు... సువర్ణదానం... భూదానం వంటివి... అన్నీ రెపరెపలాడే పెద్ద నోట్లు... కట్టలు కట్టలు... ఉన్నట్టుండి తనను పిలిచారు. కూర్చోమన్నారు. ఈ పీట... చెంబు ఇచ్చారు... ఖరీదైన ధోవతుల చాపు... తాంబూలంలో కొన్ని నోట్లు అందించారు. అన్నీ గ్రహించి, తన కాళ్ళకు నమస్కరించిన కుర్రవాణ్ణి అక్షింతలు వేసి ఆశీర్వదించి ఇవతలికి వచ్చాడు తాను. పక్కకు వెళ్ళి నోట్లు లెక్కపెట్టు

'బహుశా చనిపోయినవాడికి స్వర్గంలో ఈ పీట అమరుతుందేమో! రంభాద్యప్సరసల దివ్య నాట్యాన్ని దీని మీద ఆసీనుడై తిలకిస్తాడేమో? అలా అయితే, మంచి సోఫా సెట్టు ఇవ్వడం బెటరు కదా' అనుకుని నవ్వుకున్నాడు. 'ఇదికాక స్వర్గంలో ఇంకా ఎన్ని కావాలి? అక్కడ నడక కష్టం కదా? ఒక మోటార్ సైకిల్ - చిన్నదో చితకదో - దానం ఇస్తే మేలు కదా? కనీసం ఒక సైకిల్ ఇచ్చి ఉన్నా బాగుండేది.' సన్యాసయ్య మళ్ళీ తనలో తాను నవ్వుకున్నాడు. 'మరి ఈ చెంబు? ఇదెందుకో' అనిపించింది కూడా. అంతలో బస్సు కనిపించింది. సన్యాసయ్య హడావిడిగా లేచి సంచి, పీట తీసుకుని బస్సు ఎక్కాడు. బస్సు ఒక అపరిచితమైన చోట... బస్టాండులో కూర్చున్నాడు. రాత్రి పొద్దుపోయింది. చుట్టూ చీకటి. ఒకపక్కన కూర్చుని సంచి ఒళ్ళో పెట్టుకుని, పీట పక్కన ఉంచుకుని, సంచిలో నుంచి పెద్ద పొట్లంగా కట్టి తాను బయలుదేరేటప్పుడు వారిచ్చిన బూందీ తినడం ప్రారంభించాడు.

ఎంతకూ బస్సు రావడం లేదు.

ఒళ్ళు విరుచుకున్నాడు. ఒళ్ళంతా నొప్పులు... కీళ్ళ నొప్పులు... ముంచుకొస్తున్న నిద్ర...

అంతలో ''ఈ పీట ఎంతయిందండీ'' అన్న ప్రశ్న వినిపించి పక్కకు చూశాడు.

ఎవరో మధ్య వయస్కుడు అడుగుతున్నాడు.

"మిమ్మల్నే.. ఎంతక్కొన్నారు" అని అడిగాడాయన మళ్ళీ. పక్కనే ఆయన భార్య కాబోలు "చాలా ఖరీదు ఉంటుంది" అన్నది.

నన్యానయ్య ఊరికే చప్పరించాడు. బదులు పలకలేదు. ఆయన పీటను చేతుల్లోకి తీసుకుని బరువు, నగిషీ, పనివాడితనమూ వగైరాలు చూసి ఆమెతో "ఎంతుంటుందంటావు" అన్నాడు.

నన్యానయ్య నవ్వి "మీరే చెప్పండి" అన్నాడు.

ఆమె "ఉంటుంది.. డెబ్బయ్యో... ఎనభయ్యో... వంద లోపు..." అంటున్నది.

నన్యానయ్య హఠాత్తుగా "మీక్కావలిస్తే తీసేసుకోండి.." అన్నాడు. ఆయన ఆశ్చర్యపోయి, అంతలోనే ప్రాణం తీశాడు. కొన్నాను... అంతే" అన్నాడు. కాస్సేపటికి ఏదో బస్సు వచ్చింది. ఆ దంపతులు వెళ్ళిపోయారు. నన్యానయ్య నంచి ఒళ్ళో పెట్టుకుని ఆవులించి చిటికె వేసి లెక్కలు చూసుకున్నాడు. ఆ తర్వాత చాలా సంతృప్తిగా కూర్చున్నాడు. అప్పుడు వచ్చింది బస్సు.. దూరంగా ఆగింది.

అతడు హడావిడిగా లేచి పరుగెత్తాడు.

కండక్టరు తలుపు పూర్తిగా తీయనైనా తీయకుండా "ఖాళీ లేదు... ఖాళీ లేదు" అని విదిలించి పారేస్తున్నాడు.

నన్యానయ్య కండక్టరును ప్రాథేయపడ్డాడు. "చాలా దూరం పోవాలి. వెళ్ళకపోతే ప్రమాదం... గాఢ నిద్రలో ఉన్నారు.

ఒకళ్ళ మీద ఒకళ్ళు పడి మరీ నిద్రపోతున్నారు.

డ్రైవరు బస్సును వేగంగా ముందుకు దూకించాడు.

టికెట్టు తీసుకుని, నంచిని ఒకచోట సీట్ల మధ్య కుక్కి, పై రాడ్ పట్టుకుని నిలబడ్డాడు నన్యానయ్య. ఒక్క కాలే అడుగున ఆనుతున్నది.

బస్సు పరుగెత్తుతున్నది. అటూ ఇటూ అంతా చీకటి... అతని కాలు మొద్దుబారి రాతికాలులాగా తయారయింది. రాడ్ పట్టుకున్న చెయ్యి నొప్పి పుట్టింది. నిద్రాభారంతో కళ్ళు కూరుకుపోతున్నాయి. ఒళ్ళంతా జ్వరం

దేవుడనే వాడుండి ఇప్పుడు ప్రత్యక్షమై 'ఏ వరం కావాలి' అని అడిగితే, 'ఏమీ వొద్దు... కూర్చునేందుకు చోటు చూపించు స్వామీ చాలు' అంటాడు తాను. నరకం ఎక్కడో లేదు. తాననుభవిస్తున్నదే అనిపించింది.

"అంత డబ్బు ఉన్నట్టు లేదే... అరవయ్యో అరవై అయిదో ఉన్నాయంతే... నిజంగానే ఇచ్చేస్తారా" అన్నాడు.

"అలాగే... అరవయ్యే ఇవ్వండి చాలు" అన్నాడు నన్యానయ్య.

ఆయన వెంటనే జేబులో నుంచి డబ్బు తీసి "చార్జీలకు మాత్రం ఉంచుకున్నాను. ఇదుగో అరవై రూపాయలు" అంటూ నన్యానయ్యకు నోట్లు అందించాడు.

నన్యానయ్య "ముచ్చటపడ్డారుగా. తీసుకోండి... అసలు దాన్ని అవసరం ఉండి కొనలేదు నేను... ఒకడెవరో వెంటపడ్డాడు. 'తిండికి లేదు...' అని ఉద్యోగం ఊడిపోతుంది. నిలబడతాను పోనీ."

"అసలు లోపల చోటే లేదు. తెల్లవార్లూ దిగేవాళ్ళే లేరు. నిలబడేందుక్కూడా వీల్లేదు.." అంటున్నాడు కండక్టరు.

నన్యానయ్య వినిపించుకోకుండా బతిమాలాడు.

కండక్టరు ఏమనుకున్నాడో ఏమో, తలుపు తీశాడు.

"వెనగ్గా నిలబడాలి... తర్వాత అనుకుని ప్రయోజనం లేదు..."

నన్యానయ్య లోపలికి వెళ్ళాడు. సీట్ల మధ్య స్థలంలో కూడా సామాన్లే.

బస్సంతా ఘోరంగా ఉంది. సీట్లలో జనం తగిలినట్టు ఘోరంగా ఉంది. ఉన్నట్టుండి కూలబడితే బాగుండుననిపిస్తున్నది. కానీ, వీల్లేదు. నిమిషాలు గడిచేకొద్దీ బాధ ఎక్కువైంది. దేవుడనే వాడుండి ఇప్పుడు ప్రత్యక్షమై 'ఏ వరం కావాలి' అని అడిగితే, 'ఏమీ వొద్దు... కూర్చునేందుకు చోటు చూపించు స్వామీ చాలు' అంటాడు తాను. నరకం ఎక్కడో లేదు. తానను భవిస్తున్నదే అనిపించింది. స్వర్గం కూడా ఎక్కడో లేదు. బస్సులో సీట్లలో స్థిరపడినవాళ్ళు అనుభవిస్తున్నదే అనిపించింది.

బస్సు మాత్రం ఆగడం లేదు. అందాలసీమ నుంచి రాళ్ళసీమకు పరుగెత్తుతూనే ఉంది. ■